

13. TOMA, F. M.; CROITORU, A. E. Evaluarea de la clasic la modern. În Conferința - Didactic geografică, Tendințe actuale în predarea și învățarea geografiei. Ediția 2. Volumul IV. Cluj Napoca: Atlas Clusium, 2007. p.124-132. 354 p. ISBN 978-973-555-538-2 ISBN 978-973-555-505-4
14. Repere metodologice pentru consolidarea achizițiilor din anul școlar 2019-2020. Chimie. Centrul național pentru politici în educație unitatea de cercetare în educație. București: Machetă la Ed. Didactică și pedagogică S. A, 108 p.
15. SCLIFOS, L., Dezvoltarea competenței de cercetare - model de educație intelectuală Didactica Pro, nr.2-3 (54-55), 2009.
16. ȘOITU L. Dicționar enciclopedic de educație a adulților. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza,” 2011.
17. VĂIDEANU, G. Educația la frontiera dintre milenii. București: Editura Politică, 1988, p.142
18. VLĂSCEANU, L. Proiectarea pedagogică, în Curs de pedagogie, Universitatea București, 1998.
19. Metodologia evaluării rezultatelor școlare prin calificative în învățământul primar, MEN, 1998.

IMPACTUL EDUCAȚIEI ECONOMICE ÎN FORMAREA VIITORILOR PEDAGOGI ⁵

THE IMPACT OF ECONOMIC EDUCATION IN THE INITIAL TRAINING OF FUTURE PEDAGOGUES

*Anastasia Oloieru, doctor în științe ale educației
Profesor, IPLT „Petru Rareș”
Anastasia Oloieru, PhD, teacher, IPLT „Petru Rareș”
<https://orcid.org/0000-0002-3661-6275>*

CZU 37.015:33+371.13

Abstract

In this article we aimed to investigate the impact of economic education in the initial training of future teachers, from two perspectives: that of teachers who teach economic subjects and that of students. In the article it is analyzed, the place of the economy in the Framework Plan for higher education. And the opinion of the first cycle undergraduate students, about the study of the economic disciplines within the State Pedagogical University "Ion Creangă" from Chisinau.

Key-words: Economic education, initial training.

A fi un cadru didactic este o responsabilitate enormă. Exercițarea acestui rol presupune deținerea unor competențe științifice, psihopedagogice, manageriale, dar și economice. Capacitatea de a gestiona bugetul clasei, resursele economice, timpul, de a manevra cu sancțiunile și recompensele în cadrul procesului educațional, etc. se învață în cadrul educației economice.

În cultura noastră, în care nivelul culturii economice este inferior, ne mai conducem de stereotipuri și prejudecăți în ceea ce privește noțiunile economice. Copii au nevoie de modele

⁵ Articolul este publicat în cadrul Proiectului *Fundamentarea paradigmei de profesionalizare a cadrelor didactice în contextul provocărilor societale*, cifrul proiectului: 20.80009.0807.45, din Programul de Stat 2020-2023, Proiectarea Strategică IV. Provocări societale, administrat de către Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare din Republica Moldova.

demne de urmat în familie, la școală, etc. personalități eficiente și din punct de vedere financiar, care să se împărtășească cu și din experiența lor.

În numeroasele cercetări cu privire la cultura și educația economică regăsim funcțiile, principiile, modele teoretice de formare a culturii economice. Acestea pot fi aplicate, cu ușurință, și în cadrul formării inițiale a viitorilor pedagogi, cu condiția că ei nu au beneficiat de o formare economică instituțională anterior, adică în carul gimnaziului și/sau liceului. Totodată, în urma analizei literaturii de specialitate în calitate de subiecți ai formării inițiale economice sunt preșcolarii, elevii, studenții facultăților economice, dar despre studenții pedagogi s-a scris puțin și superficial. Astfel, în cadrul acestui studiu ne-am propus să investigăm impactul educației economice în formarea inițială a viitorilor pedagogi din două perspective: cea a cadrelor didactice care predau disciplinele economice și cea a studenților de la facultățile pedagogice/ licență.

Dacă e să ne referi la câteva file din istoria educației economice, identificăm următoarele trei etape:

Prima etapă (anii '50-'80 ai Secolul al XX-lea.) se referă la fundamentarea teoretică a *educației economice* ca o categorie socio-economică independentă. Cercetătorii Пономарев Л., Иткин И., menționează că educația economică a fost abordată ca o condiție necesară pentru organizarea activității de producție, un mijloc important de formare a atitudinii responsabile față de muncă și proprietatea publică. Cercetătorii susțin că educația economică trebuie să fie reflectată în practica activității umane. Numai în acest fel se poate cultiva la tineri un sentiment de responsabilitate pentru valorile materiale și resursele economice. Caracterizând succint această etapă istorică, remarcăm faptul că educația economică a tinerilor se realiza prin intermediul activităților de muncă, care erau obligatorii în instituțiile de învățământ [Apud 2, p. 39].

Cea de a doua etapă (anii '80 de ani - mijlocul anilor '90 ai secolului XX) se bazează pe lucrările cercetărilor Амэнд А.Ф., Сасова И. А., Васильев Ю.К., etc., La acel moment, scopul educației economice însemna formarea și pregătirea persoanei pentru activitatea economică, care se caracteriza prin: cunoașterea fundamentelor de bază ale vieții economice, dezvoltarea respectului față de proprietatea publică, cultivarea normelor morale în cadrul comportamentului economic. În acest sens, prezintă interes poziția savantului Амэнд, А.Ф. [3, pp.6-7], care afirma că scopul educației economice îl constituie nu numai pregătirea forței de muncă, dar și formarea unei personalități responsabile și apte de a se integra în noua societate. Васильев Ю.К. [Apud 4, p.20] abordează educația economică ca pe un proces pedagogic planificat și bine organizat, în vederea formării convingerilor, dexterităților și abilităților practice în măsura însușirii cunoștințelor economice.

La a treia etapă (mijlocul anilor '90 – până în prezent), dezvoltarea problematicii formării culturii economice la elevi evoluează în condițiile tranziției la economia de piață. Trecerea la un sistem economic de piață a transformat educația economică într-o necesitate stringentă.

Odată cu obținerea independenței Republicii Moldova și reformării învățământului superior unitățile de curs cu tentă economică din cadrul Universității Pedagogice de Stat "Ion Creangă" din Chișinău au devenit cursuri opționale, adică cu posibilitatea alegerii acestora de către studenți.

Analizând Planul-cadru pentru studii superioare, observăm că disciplinele economice se includ în componenta de orientare socio-umanistică (cod U). Componenta "U" are drept scop formarea unui orizont larg de cultură juridică, filozofică, politologică, sociologică, psihologică și economică, care i-ar permite viitorului specialist să-și asume responsabilități într-o societate liberă și să se adapteze operativ și eficient la modificările din societate [Apud 1, p. 10].

Conform aceluiași document, componenta de orientare socio-umanistică este recomandabil să includă și *un curs de inițiere economică și financiară, bazele antreprenorialului, leadership și managementul capitalului uman [Ibidem].*

Prin urmare nu putem neglija importanța acestor discipline, deoarece ele fac parte din trunchiul programului de formare, care reprezintă structura formativă de bază obligatorie în pregătirea viitorului specialist la ciclul I și în cadrul studiilor integrate.

Spre regret, actualmente instruirea economică în cadrul formării inițiale a viitorilor pedagogi are un trend de dezvoltare negativ. În rezultatul comasării facultăților, chiar și cuvântul "Economie" a dispărut treptat din denumirea catedrei. Până în 2006, disciplinele economice au fost citite în cadrul catedrei de "Științe economice"; între anii 2006-2017 în cadrul Catedrei Științe Economice și Filosofice; până în 2019 în cadrul Catedrei de Istorie și științe sociale, iar actualmente, acestea sunt predate în cadrul catedrei Istorie și Geografie a facultății Filologie și Istorie din cadrul UPS "Ion Creangă" din Chișinău.

O problemă importantă a formării inițiale este faptul că doar studenții ciclului I, licență beneficiază de această pregătire economică, care este compusă în total din 45 de ore, dintre care, 30 ore teorie și doar 15 ore practice [5]. În consecință, spiritul economic al tânărului rămâne insuficient dezvoltat, iar capacitatea de conștientizare a relațiilor economice la care participă zilnic este destul de redusă.

Un moment pozitiv în cadrul instruirii economice a cadrelor didactice este faptul că programele analitice sunt revăzute, completate anual, pentru a identifica soluțiile optime la problemele care apar în cadrul procesului educațional. Adaptarea conținuturilor economice la necesitățile tinerilor studenți, rămâne una dintre provocările profesorilor care predau disciplinele economice. Astfel au apărut noi discipline care răspund cerințelor condiționate de schimbările produse în societate, printre care Managementul resurselor umane în instituțiile educaționale, Bazele antreprenorialului în arte, etc. Considerăm că cea mai bună metodă de a reforma predarea economiei viitorilor pedagogi este "metoda chestionarul", prin care studenții înșiși oferă răspunsuri în legătură cu subiectul investigat. În continuare prezentăm rezultatele *chestionarului, ce a avut ca scop evidențierea impactului educației economice în formarea inițială a viitorilor pedagogi și a fost aplicat online, pe un lot de 50 de studenți ai ciclului I licență.*

La prima întrebare, *Considerați necesară și actuală predarea disciplinelor economice viitorilor pedagogi la ciclul I licență?* toți studenții au răspuns afirmativ, ceea ce denotă actualitatea și importanța temei cercetate. Studenții au prezentat un interes sporit pentru cursurile, seminarele, webinarile, etc. inițiate de unele organizații nonguvernamentale cu privire la educație financiară, economisire, buget. Totodată, unii chestionați s-au declarat următorii activi ai unor speakeri motivaționali de pe You Tube.

Cea de-a doua întrebare *Care este motivul predării disciplinelor economice?* a avut ca scop identificarea motivelor pentru care este predată economia viitoarelor cadre didactice. Analizând răspunsurile, am rezumat următoarele motive:

- Pentru cultura generală, 20%
- Pentru gestionarea eficientă a finanțelor personale și/sau familiale, 80%
- Pentru finalizarea studiilor de licență, 65%
- Pentru a deschide o afacere, 74%.

Astfel, putem concluziona că majoritatea studenților sunt interesați despre eficiența gestionării finanțelor, dar și despre inițierea unei afaceri în Republica Moldova.

La a trei-a întrebare *Ce discipline economice vă sunt interesante din lista de mai jos*, respondenții au selectat dintr-o listă propusă în prealabil, doar acele discipline care îi interesează. Prin urmare, cele mai menționate au fost: Marketing, Management; Bazele antreprenorialului; Managementul resurselor umane; Educație financiară.

La următoarea întrebare *Cum considerați cât timp este nevoie de a studia o disciplină economică?* Viitorii pedagogi au remarcat că jumătate de semestru este foarte puțin pentru a studia o disciplină economică, de aceea majoritatea dintre ei au optat pentru studierea acestora timp de 1 an de învățământ.

Ultima întrebare *Pe ce nota apreciați predarea disciplinelor economice la UPSC*, ne-a ajutat să evaluăm calitatea predării disciplinelor economice în cadrul Universității Pedagogice de Stat "Ion Creangă" din Chișinău. În baza unei scale de la 1 la 10, studenții au evaluat cu nota 8 procesul de predare al disciplinelor economice. Rezultatele chestionarului, conversațiile și discuțiile cu studenții pe marginea problemei date ne-au convins că și cadrele didactice trebuie să se auto perfecționeze în predarea disciplinelor economice, să fie modele de comportament economic rațional și prudent, deoarece valorile și normele economice ce guvernează viața omului sunt în egală măsură rezultatul educației familiale, educației instituționale dar și a autoeducației.

În baza rezultatelor obținute, considerăm important și util să venim cu următoarele recomandări:

- Proiectarea și desfășurarea activităților nonformale care ar necesita o corelare eficientă cu disciplinele economice din planurile de învățământ și ar avea impact social direct asupra unor persoane în situații de viață dificile (acțiuni de caritate destinate bătrânilor, familiilor în situații de risc, copiilor și tinerilor cu variate handicapuri etc.).

- Elaborarea programelor analitice și a conținuturilor curriculare la unele discipline economice pe care le-ar studia cu plăcere studenții (ex. Marketing, Educație financiară, Management);

- Continuarea cursurilor predate și adaptarea programelor analitice pentru două semestre/ un an de studiu, inclusiv implicarea studenților în ariate activități, care dezvoltă și consolidează competențele de planificare și gestionare a bugetului familial, școlar; administrarea resurselor materiale familiale și școlare etc.

- Îmbunătățirea procesului de predare prin metode eficiente, aplicarea platformelor educaționale online, inclusiv familiarizarea studenților cu opiniile și imaginile unor specialiști, experți și speakeri de succes.

În baza studiului teoretic, analizei documentelor de politici educaționale precum și în baza rezultatelor experimentului realizat concluzionăm că impactul educației economice în formarea inițială a viitoarelor cadre didactice este unul crucial, deoarece schimbările de ordin economic și social care apar zilnic în societate implică valorificarea unor cunoștințe și competențe economice, în lipsa cărora un cadru didactic nu va fi eficient și împlinit. A fi competent sau

incompetent, sărac sau bogat, eficient sau ineficient în viață este doar o alegere. Pentru a face o alegere adecvată este nevoie de o formare economică inițială adecvată.

BIBLIOGRAFIE

1. Ordin cu privire la aprobare și punerea în aplicare a Planului-cadru pentru studii superioare, nr.1045 din 29 octombrie 2015; Ministerul Educației al Republicii Moldova.
2. Oloieru Anastasia, Formarea culturii economice în cadrul educației familiale, teza de doctor în Științe ale Educației, Chișinău 2020.
3. АМЕНД, А. Состояние и развитие теории и практики экономического воспитания школьников, Челябинск: ЧГПИ, 1988. 71 с. [citat 16. 11. 2018]. Disponibil: *amend-af.narod.ru*
4. КУЗЬМЕНКО, В. Формирование экономической культуры старшеклассников, Челябинск: Издательство ЧГПУ, 2009. 194 с. ISBN 0: 3843317712; EAN: 9783843317719.
5. Programe de studii pe facultăți, disponibil www.upsc.md, (vizitat 11.02.2021)

ROLUL LIDERULUI ÎN PREVENIREA ȘI REZOLVAREA CONFLICTELOR EDUCAȚIONALE

THE LEADER'S ROLE IN PREVENTING AND RESOLVING EDUCATIONAL CONFLICTS

Ecaterina Țărnă, dr., conf. univ.,

UPS „I. Creangă” din Chișinău

Ecaterina Țărnă, PhD associate professor,

UPS I. Creanga, Chisinau

<https://orcid.org/0000-0001-5408-9504>

CZU 316.48:37

Abstract

In this article we will present numerous studies that have investigated the role of a leader in preventing and resolving educational conflicts, analyzing certain factors: typology of leaders, group organization, organizational context, sources and causes of educational conflicts, types of relationships, etc. By generalizing the information about the leader and the conflict, we will highlight that each person wants to have a comfortable place in the group, quiet, having balanced relationships, where they feel protected and rewarded. From this point of view, we will focus on leaders who have an efficient, balanced style and a non-conflicting attitude towards all members of the group. The analysis of the literature allowed us to deduce that the leader cannot be “fabricated” or “invented” through coercive corrections, it can only be expressed through education, affective and cognitive tendencies.

Key-words: leader, role, conflict, prevention and resolution of educational conflicts

Cu toții suntem conștienți că mai devreme sau mai târziu un grup se va lăsa influențat de o persoană. Astfel, pornind de la ideea că diverse situații necesită diferite modalități de conducere, Jean-Claude Abric menționează că *liderul este o persoană care permite la un moment dat grupului să-și rezolve nevoia sau nevoile dominante*, confirmând celebra afirmație a autorului Kurt Lewin care susține că *liderul este o producție a grupului*; Abric concretizează că procesul care conduce la apariția liderului este simplă: 1) *grupul este în stare de tensiune*; 2) *aceste tensiuni duc la apariția în grup a unor nevoi*; 3) *nevoile determină apariția unui lider* [1, p. 83].

Preocupările savanților legate de explicarea și înțelegerea apariției liderului în grup au existat dintotdeauna. De exemplu, autorul Mihai Șleahțișchi, în lucrarea *Liderii în dinamica reprezentării sociale: premise* [7, p. 113], ne convinge că nu există o definiție unică a liderilor,